

A Szerződés

A szerződés a legfontosabb és leggyakoribb kötelelem keletkeztető jogi tény.

A szerződés a felek **kölcsönös** és **egybehangzó jognyilatkozata**, amelyből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére.

A szerződés tehát egy olyan jognyilatkozat, amelyből kötelelem keletkezik. Két nagyon fontos jellemzője van ennek a jognyilatkozatnak, a **kölcsönösség** és az **egybehangzóság**. A szerződésben részt vevő **valamennyi félnek** jognyilatkozatot kell tennie (kölcsönösség) és a szerződéses akaratnak ugyanarra kell irányulnia (egybehangzó). Ha **eltérés van** a felek akarat között, akkor **nem jön létre** szerződés.

A szerződési jog **legfontosabb alapelvei** a **szerződési szabadság** elve, a **visszterhesség vétele** és az **együttműködési és tájékoztatási kötelezettség**.

A szerződési szabadság elve

A felek szabadon köthetnek szerződést, és szabadon választhatják meg a másik szerződő felet. A felek szabadon állapíthatják meg a szerződés tartalmát. (Kivéve, ha a törvény ezt tiltja.)

A felek tehát szabadon eldönthetik, hogy **akarnak-e** szerződést kötni, **kivel** akarnak és **milyen tartalommal**. Az elv korlátját jelenthetik a szerződéskötési kötelezettség esetei, lásd később.

A visszterhesség vétele

A szerződésben kikötött szolgáltatásért – ha a szerződésből más nem következik – **ellenszolgáltatás** jár. A szerződésből nyilvánvalóan más következik, ha az egyik felet az ajándékozás szándéka vezérli. Ennek hiányában a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékének **közel azonos**nak kell lennie. Ha ez nem teljesül, a szerződés feltűnő értékaránytalanság miatt megtámadhatóvá válik.

Együttműködési és tájékoztatási kötelezettség

A felek a szerződés teljes tartama alatt (a kezdeti tárgyalásoktól a megszűnésig) kötelesek egymással **együttműködni** és **tájékoztatni** egymást a szerződést érintő lényeges körülményekről.

Ez egy nagyon fontos általános, minden szerződésre vonatkozó kötelezettség, amelynek nem teljesítése esetén a **szerződésszegést is megállapíthatja** a bíróság, annak minden jogkövetkezményével együtt.

A szerződés létrejöttéhez a feleknek a **lényeges kérdésekben** való **megállapodása** szükséges. (Bármelyik fél jelezheti, hogy bizonyos kérdéseket ő lényegesnek tekint, és ezekre vonatkozó megállapodás hiányában nem kíván szerződést kötni.)

Ha a felek szerződési nyilatkozatai között lényeges kérdésben **eltérés van**, a szerződés **nem jön létre**. Nem kell a feleknek megállapodniuk olyan kérdésben, amelyet **jogszabály rendez**.

Ajánlat és annak elfogadása

A jognyilatkozatot nem kell azonos időben megtennie a feleknek. Sok esetben a szerződés úgy jön létre, hogy az egyik fél ajánlatot tesz, a másik fél pedig azt elfogadja.

Az **ajánlat** a szerződés megkötésére irányuló szándékot egyértelműen kifejező és a lényeges kérdésekre kiterjedő jognyilatkozat. Aki ajánlatot tesz, az ajánlatához **kötve van**. Az ajánlati kötöttség idejét az ajánlattevő meghatározhatja.

Ha a másik fél az ajánlatot az ajánlati kötöttség ideje alatt **elfogadja**, a szerződés **létrejön**.

Az ajánlat **visszavonható** addig, amíg a másik fél elfogadó nyilatkozatot nem tett.
Ha **eltérő tartalommal** fogadja el, azt új ajánlatnak kell tekinteni.
Ha **késve fogadja el**, akkor a szerződés nem jön létre.

Szerződéskötési kötelezettség

Előfordulhat, hogy a feleket (vagy egyik felet) szerződéskötési kötelezettség terheli. Ilyen kötelezettség keletkezhet jogszabályból, vagy a felek akaratából.

Jogszabályból keletkezik például egyes közszolgáltatások igénybevételi lehetőségének érdekében, és ez esetben a szerződéskötési kötelezettség a **szolgáltatót** terheli.

A felek akaratából keletkezik előszerződés esetén.

Előszerződés esetén a felek abban állapodnak meg, hogy későbbi időpontban egymással szerződést kötnek, és megállapítják e szerződés lényeges feltételeit.

Mindkét fenti esetben a **bíróság létrehozhatja** a szerződést az egyik fél kérelmére.

Egy további eset a szerződéskötési kötelezettségre a **versenyeztetési eljárás**.

Ha a fél olyan ajánlati felhívást tesz, amelyben több személytől kéri ajánlat benyújtását, azzal, hogy a beérkezett ajánlatok közül a felhívásban foglaltaknak megfelelő, legkedvezőbb ajánlatot benyújtó ajánlattevővel köti meg a szerződést, a felhívást tevő felet szerződéskötési kötelezettség terheli. A szerződés megkötését a felhívást tevő akkor tagadhatja meg, ha a felhívásban ezt a jogot kikötötte.

Általános szerződési feltételek

Szerződés létrejöhet úgy is, hogy az egyik fél általános szerződési feltételek formájában állapítja meg a szerződés egyes részeinek tartalmát. Ilyennek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél **egyoldalúan**, a másik fél közreműködése nélkül **előre** meghatározott. Ilyen általános szerződési feltételeket szoktak a bankok, biztosítók és egyéb üzleti szereplők alkalmazni, ha nagyszámú ügyféllel kötnek szerződést. Az ilyen feltételek akkor válnak a szerződés részévé, ha a másik fél azt előzetesen megismerhette és elfogadta.

Fogyasztói szerződés

Fogyasztói szerződésnek minősül a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződés. **Fogyasztó** az üzleti tevékenysége körén kívül eljáró **természetes személy**, a **vállalkozás** pedig az üzleti tevékenysége körén belül eljáró személy. Az ilyen szerződésekben a fogyasztót általában többlet jogok és többlet védelem illeti meg.

Távollévők között kötött szerződés

Ez olyan **fogyasztói** szerződés, amelynek megkötése során a felek kizárólag távkommunikációt alkalmaznak. Ilyen például a telefon, vagy az internetes felület. Ilyen szerződések esetén a fogyasztót **tizennégy napon belül indoklás nélküli elállási jog** illeti meg. A fogyasztó csak a termék visszaküldésének költségét viseli. Az elállási jog alól vannak kivételek, pl. romlandó áru, egyedi termék, stb.

Szerződéskötés elektronikus úton

Ez azokat az eseteket jelenti, amikor egy honlapon online módon „kattintással” kötjük meg a szerződést. Ilyenkor az elektronikus utat biztosító felet szigorú **tájékoztatási kötelezettségek** terhelik a szerződéskötés technikai lépéseiről, a tévesen bevitt adatok javításának lehetőségéről, az esetleges általános szerződési feltételekről stb. Ha e kötelezettségeknek nem tesz eleget, a szerződés vagy nem jön létre, vagy egyes esetekben megtámadhatóvá válik.

A szerződés érvénytelensége

Az **érvénytelenségnek két formájával** találkozhatunk a polgári jogban, az egyik a **semmisség**, amely a törvény erejénél fogva érvénytelenséghez vezet. Ez esetben külön eljárásra nincs szükség, a szerződés semmisségét a bíróság hivatalból észleli. A semmisség jogkövetkezményeinek alkalmazását azonban az arra hivatkozó félnek kérnie kell. A másik, a **megtámadhatóság** az érvénytelenség feltételes formája, amely esetén a szerződés a sikeres megtámadás következtében válik érvénytelenné.

Megtámadásra a sérelmet szenvedett fél és az jogosult, akinek a megtámadáshoz jogi érdeke fűződik. A megtámadási jog a szerződés megkötésétől számított **egyéves határidőn** belül a másik félhez intézett jognyilatkozattal vagy közvetlenül bíróság előtti érvényesítéssel gyakorolható.

Az érvénytelenséget mindig a szerződésnek valamilyen hibája okozza. A **hiba** lehet a szerződéses **akaratban**, a **jognyilatkozatban**, vagy a szerződéssel elérni kívánt **joghatásban**.

A szerződési akarat hibája

- **Tévedés**: Aki a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, a szerződési jognyilatkozatát **megtámadhatja**, ha tévedését a másik fél okozta vagy felismerhette. Fontos, hogy a tévedés:
  - **lényeges** körülményre vonatkozzon
  - **a másik fél okozza** vagy **felismerje**
  - a szerződés **megkötésekor** álljon fenn.

- **Megtévesztés**: Akit a másik fél **szándékos** magatartásával tévedésbe ejt vagy tévedésben tart, a megtévesztés hatására tett szerződési jognyilatkozatát **megtámadhatja**.

Ez esetben a tévedés:

- **a másik féltől** származik
- **szándékos** magatartás okozza

Ez az eset valósul meg, ha a fél nem tesz eleget **tájékoztatási kötelezettségének** és szándékosan eltitkolja a dolog rejtett hibáját.

- **Jogellenes fenyegetés**: Akit a másik fél jogellenes fenyegetéssel vett rá a szerződés megkötésére, a szerződési jognyilatkozatát **megtámadhatja**.

A jognyilatkozat alaki hibája

Ha jogszabály a szerződés megkötését meghatározott formában írja elő, a szerződés csak abban a formában érvényes. Ettől **eltérő formában** megkötött szerződés **semmis**.

A célzott joghatás hibája

- **Tilos szerződés**: **Semmis** az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek.
- **Jó erkölcsbe ütköző szerződés**: **Semmis** az a szerződés, amely nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik.

Példák: **pilótajáték** szervezése, **tartási** szerződések, **ajándékozási** szerződések, „**sikerdíj**” egyes szerződésekben, **közvagyon** tulajdonjogának kirívóan alacsony áron történő megszerzése.

- **Uzsorás szerződés**: Ha a szerződő fél a szerződés megkötésekor a másik fél **helyzetének kihasználásával** feltűnően aránytalan előnyt kötött ki, a szerződés **semmis**.

- **Feltűnő értékaránytalanság:** Ha a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás értéke között a szerződés megkötésének időpontjában feltűnően nagy az aránytalanság, a sérelmet szenvedett fél a szerződést **megtámadhatja**. Ezt csak **visszterhes** szerződéseknél lehet alkalmazni, ajándékozási szerződések esetén nem. Ha bizonytalansági vagy **kockázati tényezők** szerepelnek a szerződésben, akkor sem állapítják meg a feltűnő értékaránytalanságot.
- **Lehetetlen szerződés:** A lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés **semmis**.

További érvénytelenségi okok, amelyek a „gyengébb” fél érdekeit védik:

Fogyasztói jogot csorbító feltétel: semmis

Fogyasztó joglemondó nyilatkozata: semmis

Tisztességtelen általános szerződési feltétel: megtámadható

Fogyasztói szerződésben a tisztességtelen szerződési feltétel: semmis

Az érvénytelenség jogkövetkezményei

Érvénytelen szerződésre jogosultságot alapítani és a szerződés **teljesítését követelni nem lehet**.

A jogkövetkezményeket kérelemre (és nem hivatalból) alkalmazza a bíróság.

A jogkövetkezmények a következők lehetnek:

- érvényessé válás a felek akaratából
- a bíróság általi érvényessé nyilvánítás visszamenőleges hatállyal
- eredeti állapot helyreállítása
- az alaptalan gazdagodás megtérítése

A szerződés **érvényessé válhat** a **felek akaratából**, ha az érvénytelenségi okot utóbb kiküszöbölik.

A **bíróság érvényessé nyilváníthatja**, ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető vagy utóbb megszűnt.

Eredeti állapot helyreállítása

Érvénytelen szerződés esetén bármelyik fél kérheti a nyújtott szolgáltatás természetbeni visszatérítését, ha maga is természetben visszatéríti a számára nyújtott szolgáltatást.

Ha az eredeti állapotot helyreállítani nem lehet, a bíróság pénzbeli **megtérítést** rendelhet el.

A hatálytalan szerződés

A hatálytalan szerződés **érvényes**, **ám joghatás kiváltására** még vagy már **nem alkalmas**, illetőleg meghatározott személy vonatkozásában nem fejt ki joghatást. Ez úgy fordulhat elő, hogy például a felek a szerződés hatályának beálltát (vagy éppen megszűnését) bizonytalan jövőbeli eseménytől tették függővé és az esemény még nem következett be (vagy már bekövetkezett).

Hatálytalan szerződés alapján a **teljesítés nem követelhető**.

Speciális esetet jelent a **relatív hatálytalanság**, ami azt jelenti, hogy bizonyos személy vonatkozásában hatálytalan a szerződés. Ilyenkor e meghatározott személlyel szemben nem lehet a szerződésre hivatkozni. Ennek legtipikusabb példája az úgynevezett **fedezetelvonó szerződés**. Ilyennek minősül a szerződés, ha azzal harmadik személy kielégítési alapját vonták el és a szerződés alapján **szerző fél rosszhiszemű** volt (vagyis tudott a fedezet elvonási szándékról) **vagy** a szerződés által **ingyenes** előnyhöz jutott.

Példa: Ha valakit valamilyen kötelezettség terhel egy harmadik fél irányában (dolog kiadása, tulajdonjog átruházása, pénz fizetése stb.), és azért, hogy ezt a kötelezettségét ne kelljen teljesítenie, egy másik szerződéssel gyorsan eladja vagy elajándékozza azt a vagyont, amiből a harmadik fél kielégítést kaphatna.

A relatív hatálytalanság jogkövetkezménye, hogy a harmadik féllel szemben nem lehet erre a szerződésre hivatkozni, vagyis a harmadik fél kérheti a bíróságtól, hogy az kötelezze a (fedezetelvonó szerződés alapján) szerző felet annak tűrésére, hogy a vagyontárgyból a követelését végrehajtás útján kielégítsék.

A szerződésszegés

A szerződésszegés szabályainak ismerete rendkívül fontos, hiszen a legtöbb jogvita a szerződés nem megfelelő teljesítéséből adódik.

A szerződés megszegését jelenti **bármely kötelezettség szerződésszerű teljesítésének elmaradása**.

Mit tehet a sérelmet szenvedett fél?

- Jogosult a szolgáltatás teljesítésének **követelésére**.
Ez azt jelenti, hogy akár bírósági úton is lehet követelni, hogy a kötelezett teljesítse a szerződésben vállalt kötelezettségét. (Kivéve, ha ez lehetetlen, vagy a teljesítéssel elért előnyhöz képest aránytalan terhet jelentene a kötelezett számára.)
- Ha a szerződés teljesítéséhez fűződő érdeke megszűnt, **elállhat** a szerződéstől (vagy **felmondhatja** azt). Az érdekmúlást a félnek bizonyítania kell. Akkor mondhatja fel, ha az eredeti helyzetet nem lehet visszaállítani, mivel az **elállás visszaható hatályú**, és ez esetben az eredeti helyzetet vissza kellene állítani.
- Saját szolgáltatását **visszatarthatja**.
A visszatartásra jogosult fél elállhat (vagy felmondhatja a szerződést), ha a másik fél megfelelő **határidő** kitűzése után sem orvosolta a szerződésszegést.
- Elállása esetén **fedezeti szerződést** köthet, amivel az eredeti szerződésben meghiúsult szolgáltatást biztosítja a maga számára, és követelheti az ebből adódó költségei megtérítését.
- Meghatározott feltételek mellett **kártérítést** követelhet.

Felelősség a szerződésszegéssel okozott károkért

Aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt **megtéríteni**. (ezt hívjuk **kontraktuális kárfelelősségnek**) **Mentesül** a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést **ellenőrzési körén kívül eső**, a szerződéskötés időpontjában **előre nem látható** körülmény okozta, és **nem volt elvárható**, hogy a körülményt **elkerülje**, vagy a kárt elhárítsa.

Itt tehát szigorúbbak a kimentés feltételei, mint a szerződésen kívül okozott kár esetén, mert nem elegendő a mentesüléshez, hogy a szerződésszegő fél úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható. Az általános (úgynevezett **deliktuális**) kárfelelősség esetén a felek között nincs jogviszony, aki tehát elvárható módon jár el, az nem jogellenesen jár el, ez pedig elég a mentesüléshez. Aki viszont szerződésben önként vállal valamilyen kötelezettséget, az nem mentheti ki magát azzal, hogy ő mindent megtett (elvárható módon járt el), hiszen a másik fél jogos ügyleti elvárásai meghiúsultak. A kimentéshez tehát a következő **3 feltétel együttes megléte** szükséges, amit a szerződésszegőnek kell bizonyítania:

1. ellenőrzési körén kívül eső
2. szerződéskötéskor előre nem látható körülmény
3. nem volt elvárható, hogy elkerülje

A kártérítés mértéke

- Kártérítés címén meg kell téríteni a szolgáltatás tárgyában keletkezett kárt.
- A jogosult vagyonában keletkezett egyéb károkat és az elmaradt hasznát olyan mértékben kell megtéríteni, amilyen mértékben az a szerződés megkötésének időpontjában előre látható volt. (ez utóbbit nevezzük előreláthatósági klauzulának) Ha a szerződő fél az általa látott, de a másik fél által nem ismert kockázatokról nem ad tájékoztatást, a bekövetkező kárt neki kell viselnie. (Együttműködési és tájékoztatási kötelezettség!!!)
- Szándékos szerződésszegés esetén a jogosult teljes kárát meg kell téríteni.

A felelősség korlátozása vagy kizárása

A felek a megállapodásukban kisebb vagy nagyobb felelősséget is vállalhatnak, mint amennyit a jogszabály előír, sőt felelősségüket teljesen ki is zárhatják.

A szándékosan okozott szerződésszegésért való felelősség korlátozása azonban semmis.

A fenti általános rendelkezéseken túl, a szerződésszegés egyes eseteire további speciális jogkövetkezmények alkalmazhatók.

A szerződésszegés nevesített fő esetei a következők:

Késedelem, hibás teljesítés, lehetetlenülés (lehetetlenné válás), a teljesítés megtagadása.

Általános követelmény, hogy a szerződésszegés jogkövetkezményeinek súlyossága álljon arányban az okozott érdeksérelemmel. Ez azt jelenti, hogy a jogosult nem alkalmazhat (nem követelhet) olyan jogkövetkezményt, amely az érdeksérelemnél jóval nagyobb terhet ró a szerződésszegőre.

A szerződésszegés egyes nevesített esetei

Késedelem

A kötelezett késedelme esetén a jogosult továbbra is követelheti a teljesítést vagy érdekmúlás esetén elállhat. Az érdekmúlást a jogosultnak kell bizonyítania. Ha nem tudja bizonyítani, akkor nem állhat el, csak a teljesítést követelheti továbbra is.

A jogosult is késedelembe eshet, ha a szolgáltatás tárgyát nem veszi át. Ilyen esetben a kárveszély átszáll a jogosultra, vagyis a senki másra nem hárítható kárt neki kell viselnie még akkor is, ha a dolog nincs a birtokában.

Hibás teljesítés

Ez a szerződésszegés nevesített esetei közül a legfontosabb, amellyel kapcsolatban számos jogintézményt (kellékszavatosság, termékszavatosság, jótállás) vezet be a törvény.

A teljesítés hibás, ha a szolgáltatás a teljesítés időpontjában nem felel meg a szerződésben vagy jogszabályban megállapított követelményeknek. Ilyen esetben a jogosult szavatossági (úgynevezett kellékszavatossági) jogokat érvényesíthet. A szavatossági joga alapján a jogosult választása alapján kijavítást, kicserélést, árleszállítást kérhet, vagy elállhat. Az elállást csak végső esetben választhatja, ha a megelőzőket a másik fél nem teljesíti. A kellékszavatossági igény csak akkor érvényesíthető, ha a szolgáltatás már a teljesítéskor hibás, illetve a hiba oka már a teljesítéskor fennállt. Ezt a jogosultnak kell bizonyítania.

Fogyasztói szerződésben vélelmezni kell, hogy a 6 hónapon belül felismert hiba már a teljesítéskor megvolt. A vélelem megdönthető, de a bizonyítás terhét a vállalkozásra helyezi, vagyis neki kell bizonyítania, hogy a hiba a teljesítéskor nem állt még fenn.

A kellékszavatossági igények 1 év alatt, fogyasztói szerződés esetén 2 év alatt elévülnek. Ez azt jelenti, hogy az elévülés után bíróság előtt már nem lehet az igényeket érvényesíteni.

Termékszavatosság: A **termékszavatosság** fogyasztói szerződés esetén lehetővé teszi, hogy a **fogyasztó** a termék hibája esetén közvetlenül a **gyártóval** vagy a forgalmazóval **szemben** érvényesítsen egyes jogokat, annak ellenére, hogy ő az eladóval áll szerződéses jogviszonyban. A termékszavatosság vállalkozás által forgalomba hozott termékekre terjed ki. Termékszavatossági joga alapján a fogyasztó elsősorban **kijavítást**, másodsorban **kicserélést** kérhet a gyártótól (vagy forgalmazótól). Termékszavatosság esetén **fogalmilag kizárt az elállás**, mivel a fogyasztó és a gyártó között nincs semmilyen szerződés, amit az elállás megszüntethetne. A termékszavatossági és kellékszavatossági igények egyszerre nem érvényesíthetők, a fogyasztó választhat, hogy melyik igényt érvényesíti.

Jótállás: A jótállás keletkezhet a **felek megállapodása** alapján (önként vállalt jótállás), **vagy jogszabály** előírása alapján (kötelező jótállás). A köznyelvben elterjedt „**garancia**” szóhasználatot valójában jótállásként kell értelmezni. A jótállás időtartama alatt a jótállásra kötelezett köteles helytállni a hibás teljesítésért. Mentésül, ha bizonyítja, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett. A jótállás alapján érvényesíthető jogokat a vállalt jótállási nyilatkozat vagy a jogszabály határozza meg. Ezek hiányában az érvényesíthető jogok megegyeznek a szavatossági jogokkal.

A **kötelező jótállás** legfontosabb esetei:

Egyes tartós fogyasztási cikkek esetén a kötelező jótállás időtartama 1 év.

Újonnan épített lakásra és egyes berendezéseire a jótállás időtartama 3 év.

Egyes javító- karbantartó szolgáltatásokra (bruttó 20.000 Ft felett) 6 hónap.

Az esetek nagy részében a gyártó vagy a forgalmazó a kötelező jótállásnál jóval hosszabb jótállási időt vállal reklám célból.

A teljesítés lehetetlenné válása

Ha a teljesítés lehetetlenné vált, a **szerződés megszűnik**. Erre csak a szerződés megkötése után bekövetkezett okból kerülhet sor. Ha már a szerződés megkötésekor is fennállt az ok, akkor az egy lehetetlen szerződés volt, ami semmis. A lehetetlenülés oka lehet **fizikai ok** (a dolog megsemmisül), **jogi ok** (a teljesítést jogszabály tiltja) vagy **érdekbeli ok** (változás a gazdasági környezetben). Ha valamelyik fél felelős a lehetetlenülésért (pl. az ő birtokában levő dolog megsemmisül meg), a másik fél szabadul a teljesítési kötelezettsége alól, és a szerződésből eredő kárának megtérítését követelheti. Ha a lehetetlenülésért egyik fél sem felelős, elszámolási kötelezettségük keletkezik a megelőzően nyújtott szolgáltatásokért. Ha mindkét fél felelős, kárukat a közrehatás arányában követelhetik egymástól.

A teljesítés megtagadása

Ha valamelyik fél a teljesítést jogos ok nélkül megtagadja a másik fél választhat, hogy a késedelem vagy a lehetetlenülés jogkövetkezményeit alkalmazza.

A szerződés megerősítése

A szerződés megerősítésének eszközei valamilyen, a kötelezett által **önként vállalt** többlet szankciót biztosítanak a jogosult számára. Ez a kilátásba helyezett joghátrány ösztönzi a kötelezettet a szerződésszerű teljesítésre.

A foglaló

A másik félnek fizetett pénzt akkor lehet foglalónak tekinteni, ha annak fizetésére a kötelezettségvállalás megerősítéseként kerül sor, és ez a rendeltetés a **szerződésből** egyértelműen **kitűnik**.

Ha a szerződést teljesítik, a tartozás a foglaló összegével csökken.

A teljesítés meghiúsulásáért **felelős fél** az adott foglalt **elveszti**, illetve a kapott foglalt kétszeresen köteles visszatéríteni. Ha egyik fél sem felelős, a foglalt visszajár.

A foglalt elvesztése vagy kétszeres visszatérítése a **szerződésszegés** következményei **alól nem mentesít**. Tehát a foglalton kívül még a szerződésszegésből eredő kárát is követelheti a fél.

A kötbér

A kötelezett pénz fizetésére kötelezheti magát arra az esetre, ha olyan okból, amelyért felelős, **megszegi** a szerződést. Kötbér csak **írásban** köthető ki.

Kötbért ki lehet kötni bármilyen szerződésszegés esetére, a tipikus esetek a következők:

Késedelmi kötbér

Hibás teljesítésért vállalt kötbér

Teljesítés elmaradásáért vállalt kötbér

Jogvesztés kikötése

A felek **írásban** köthetik ki, hogy a szerződésszegésért felelős fél elveszít valamely jogot, amely őt a szerződés alapján egyébként megilletné (pl. részletfizetési kedvezmény elvesztése).

Alanyváltozás a szerződésben

Engedményezés: A jogosult a kötelezettel szembeni követelését másra ruházhatja át. Az engedményezés az **engedményező és az engedményes szerződése**, amellyel az engedményes az engedményező helyébe lép. **Nem szükséges a kötelezett hozzájárulása.**

Jogátruházás: A jogosult jogát másra átruházhatja. A jogátruházás **az átruházó és az új jogosult szerződése**, amellyel az új jogosult az átruházó helyébe lép. **Nem szükséges a kötelezett hozzájárulása.**

Tartozásátvállalás: Ha a **kötelezett** és a **jogosult** megállapodik egy harmadik személlyel (**átvállaló**). Az átvállaló lesz az új kötelezett. Ebben az esetben a jogosult is részese az új szerződésnek, tehát az ő akaratára (hozzájárulása) nélkül a tartozásátvállalás nem következhet be.

Szerződés-átruházás

A szerződésből **kilépő**, a szerződésben **maradó** és a szerződésbe **belépő** fél megállapodhatnak. Ebben az esetben is részese az új megállapodásnak az eredeti szerződés jogosultja és kötelezettje is.

A szerződés megszüntetése

A felek **közös megegyezéssel** a szerződést:

A **jövőre** nézve **megszüntethetik** vagy

A szerződés megkötésének időpontjára **visszamenő** hatállyal **felbonthatják**.

A szerződéses szabadság elvéből következik, hogy a felek **közös akarattal bármikor** megszüntethetik a szerződést a jövőre nézve, vagy felbonthatják a szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal. Ilyenkor kötelesek egymással a **megszűnés** előtt már teljesített szolgáltatásokkal **elszámolni**. A szerződés **felbontása** esetén a már teljesített szolgáltatások **visszajárnak**. Ha az eredeti állapot természetben nem állítható helyre, akkor a

szerződés felbontásának már nincs helye (ez visszaható hatályú), ilyenkor a szerződés a jövőre nézve szüntethető meg.

Egyoldalú jognyilatkozattal:

A jövőre nézve **felmondás**.

A szerződés megkötésének időpontjára **visszamenő** hatállyal: **elállás**.

Fő szabály szerint a szerződést az egyik fél egyoldalú jognyilatkozata nem szünteti meg, erre **csak akkor** van lehetőség, ha ezt a szerződésben **kikötötték**, **vagy jogszabály** kifejezetten lehetővé teszi. A Ptk. többek között az alábbi esetekben teszi lehetővé az elállást:

- szerződésszegés esetén a jogosult elállhat, ha érdeke megszűnt
- a kötelezett késedelme esetén a jogosult elállhat
- kellékszavatosság esetén
- vállalkozási szerződés esetén a megrendelő elállhat
- fuvarozási szerződés esetén a megrendelő elállhat
- megbízási szerződés esetén a megbízó elállhat